

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ต. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ.๔๙๒/๒๕๕๖
คดีหมายเลขแดงที่ อ.๒๑๘๘ /๒๕๕๘

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

ระหว่าง { นายวิทย์ แซ่ลิ่ม ผู้ฟ้องคดี
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ ๑
นายอำเภอหัวไทร ที่ ๒
นายวุฒิชัย เกิดเลี้ยง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดีหมายเลขดำที่ ๔๗/๒๕๕๔ หมายเลขแดงที่ ๒๑/๒๕๕๖ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองนครศรีธรรมราช)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เลขประจำตัวผู้สมัครหมายเลข ๒ ผลการเลือกผู้ใหญ่บ้านเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้คะแนนสูงสุดได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ออกหนังสือสำคัญการเป็น

/ผู้ใหญ่บ้าน...

ผู้ใหญ่บ้านให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๓ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๓ ผู้ฟ้องคดีได้คัดค้านในเรื่องของการหาเสียงในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้นำนายสมใจ ปานจีน เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านซึ่งไม่ครบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดที่จะให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ยื่นป้ายหาเสียงเพื่อหวังคะแนนจากชาวบ้าน เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต่อมา วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ คัดค้านกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขาดคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากไม่จบการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คัดค้านกรณีเดียวกัน ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือ ที่ นศ ๑๐๑๗/๒๕๔ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามในการเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่หกที่โรงเรียนวัดหัวลำภูจึงถือว่าไม่จบการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับต้องจบชั้นประถมศึกษาปีที่หกเท่านั้น ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหัวไทร และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่หกเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ซึ่งในขณะนั้นได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติให้ต้องจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม จึงจะถือว่าจบการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จบชั้นประถมศึกษาปีที่หกจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหัวไทรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยไม่ได้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม หรือชั้นปีที่ ๑ ถึงปีที่ ๙ ถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับ จึงไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ เนื่องจากขาดคุณสมบัติในเรื่องของวุฒิการศึกษา ตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบกับข้อ ๓๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า หากผู้สมัครรายใดขาดคุณสมบัติเรื่องวุฒิการศึกษาก็สามารถแต่งตั้งผู้สมัครอีกคนที่มีความสมบัติน่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ทันที ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

/ขอให้...

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิกถอนหนังสือแต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ทั้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพิกถอนหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และออกหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านให้แก่ผู้ฟ้องคดีแทน ตลอดจนขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ใหม่

ผู้ฟ้องคดียื่นคำขอ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ขอให้ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งกำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี โดยขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิกถอนการแต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพิกถอนหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ รวมทั้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีหนังสือแต่งตั้งกำนันตำบลทรายขาวรักษาการแทนผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด ศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำสั่งไม่รับคำขอดังกล่าวของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหมายเลข ๑ เกิดเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ (ที่ถูกคือ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๑) ณ บ้านเลขที่ ๑๘๐/๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนวัดหัวลำภู ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๘ และออกจากโรงเรียนดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ สาเหตุที่ออกเนื่องจากอายุเกินเขตบังคับเรียนซึ่งก่อนออกจากสถานศึกษาสอบไล่ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ สมัยนั้นโรงเรียนวัดหัวลำภูน่าจะมีการเรียนการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่หก เป็นการศึกษาภาคบังคับ เพราะรายละเอียดในใบสุทธิโรงเรียนวัดหัวลำภู เล่มที่ ๖๘๓๔ เลขที่ จ. ๖๘๓๓๕๓ ระบุว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (เด็กชายสนใจ เกิดเกลี้ยง) กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เข้าเรียนต่อที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหัวไทร (กศน.) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหัวไทร จนจบหลักสูตรประถมศึกษาเทียบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่หกตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้นำหลักฐานการศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหัวไทร มาสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ก่อนที่มีการประกาศผู้มีสิทธิสมัครผู้ใหญ่บ้านนั้น

/ตามข้อ ๑๖...

ตามข้อ ๑๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า จะต้องมียุทธศาสตร์การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แต่งตั้งทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน ผลการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติได้มีการประชุมและลงมติเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้สมัครหมายเลข ๑ และผู้ฟ้องคดี ผู้สมัครหมายเลข ๒ มีวุฒิการศึกษาถูกต้อง ครบถ้วน เป็นไปตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ จึงได้รายงานผลการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านทั้งสองรายชื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ เพื่อประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านให้ทราบทั่วกัน และดำเนินการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามกำหนด ผลการเลือกผู้ใหญ่บ้านปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้สมัครหมายเลข ๑ ได้รับการเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ลงนามในหนังสือสำคัญแสดงหลักฐานการเป็นผู้ใหญ่บ้าน (ส.น. ๑๓) เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ออกจากโรงเรียนในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ขณะที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า โดยยังไม่เป็นผู้สอบได้ชั้นศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยในขณะที่พระราชบัญญัติการประถมศึกษา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑ มีผลใช้บังคับ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ น่าจะกำลังเรียนอยู่ไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ และมีอายุไม่เกิน ๑๐ ปี ซึ่งอยู่ในช่วงอายุการเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑ ด้วย ดังนั้น การศึกษาภาคบังคับของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงย่อมต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการประถมศึกษา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑ คือต้องมีพื้นความรู้การศึกษาภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่หก การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จบการศึกษาเทียบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่หกตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ แม้เป็นระยะเวลาภายหลังที่พระราชบัญญัติการประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๖ กำหนดไว้ก็ตาม ก็หาทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีพื้นความรู้การศึกษาดังกล่าวไม่ ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีพื้นความรู้การศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น เห็นว่า ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้การศึกษาภาคบังคับเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓) โดยให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก ก็หาจะมีผลทำให้การศึกษาภาคบังคับ

/ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓...

ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต้องเลื่อนขึ้นเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามด้วยไม่ เพราะว่าเมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอายุประมาณ ๓๑ ปี อันเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑๖ ปี พื้นความรู้การศึกษาภาคบังคับของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และให้แจ้งผู้ฟ้องคดีทราบตามหนังสือลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ แล้ว

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า ก่อนมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านครั้งพิพาทนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร อยู่ก่อนซึ่งจะครบวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี ในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงกำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านในวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ผลการเลือกผู้ใหญ่บ้านปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหมายเลข ๑ ได้คะแนน ๑๕๑ คะแนน ผู้ฟ้องคดีผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหมายเลข ๒ ได้คะแนน ๑๔๘ คะแนน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงได้รับการเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช อีกครั้งหนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านดังกล่าว และได้รายงานไปยังจังหวัดนครศรีธรรมราชทราบ เพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องเรียนสองครั้ง คือ (๑) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับหนังสือคัดค้านการเลือกผู้ใหญ่บ้านลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๓ หลังจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้ว โดยกล่าวหาว่า ผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านใช้รูปภานายสมใจ ปานเงิน ชื่นป้ายเพื่อโฆษณาหาเสียง โดยที่นายสมใจไม่มีคุณสมบัติการเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากมีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร ยังไม่ถึงสองปีตามที่กฎหมายกำหนด และอ้างว่าการกระทำดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยเชิญผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เสนอข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเพิ่มเติม และจะได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง โดยแจ้งให้ทราบว่า ผู้มีสิทธิจะได้รับเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

/การแต่งตั้ง...

การแต่งตั้งตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตรวจสอบคุณสมบัติทุกครั้ง บุคคลใดขาดคุณสมบัติก็ไม่สามารถแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้ สำหรับการใช้รูปภาพ เพื่อโฆษณาหาเสียงการเลือกผู้ใหญ่บ้านจะมีความผิดฐานใดตามกฎหมายใดนั้น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘ (๑) กำหนดเพียงว่า การเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นับแต่วันที่นายอำเภอประกาศให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านจนถึงวันเลือก ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจูงใจ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนน หรืองดเว้นการลงคะแนน ดังนั้น จึงเห็นว่าการใช้รูปภาพ ของนายสมใจ ปานจีน โฆษณาเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงของผู้ใหญ่บ้าน จึงถือว่า ยังไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง (๑) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ประกอบกับขณะนั้นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่มีการแต่งตั้งตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่อย่างใด จึงได้ทำบันทึกยุติเรื่อง ตามหนังสือลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และ (๒) ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยกล่าวหาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขาด คุณสมบัติการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากมีความรู้ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ ประถมศึกษาปีที่หกตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เห็นว่า ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสามคน และตัวแทนราษฎรผู้มีสิทธิเลือก ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของราษฎรในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งโดยปกติในที่ประชุมราษฎรก่อนดำเนินการเลือกผู้ใหญ่บ้านมักจะเสนอคนของตน เป็นกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติจำนวนคนละครั้งทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัคร ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อมีการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามระเบียบฯ แล้ว คณะกรรมการตรวจสอบฯ ได้มีการประชุมและลงมติเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ฟ้องคดีมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ คณะกรรมการตรวจสอบฯ จึงได้รายงานผลการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านทั้งสองรายให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณา ซึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เห็นด้วยจึงได้ออกประกาศผู้มีสิทธิสมัครผู้ใหญ่บ้านให้ราษฎรในหมู่บ้าน ทราบทั่วกัน ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้รับทราบแล้วแต่ไม่ได้คัดค้านประกาศดังกล่าว สำหรับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

/เคยได้รับ...

เคยได้รับเลือกจากราชฎาให้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว โดยดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ ครบวาระ ๕ ปี เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๓ เมื่อตรวจสอบ หลักฐานที่แสดงพินความรู้เกี่ยวกับการศึกษาภาคบังคับ ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ใช้หลักฐานใบสุทธิ (ใบแทน) เล่มที่ ๖๘๓๔ เลขที่ จ. ๖๘๓๓๕๓ ออกให้โดยโรงเรียนวัดหัวลำภู หมู่ที่ ๔ ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๗ ระบุว่า เด็กชายสมใจ เกิดเกลี้ยง หรือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เข้าเรียนที่โรงเรียนวัดหัวลำภู เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๘ และออกจากสถานศึกษาเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ เหตุที่ออกเพราะอายุเกินเขตบังคับเรียน เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ กำหนดให้ผู้ปกครองของเด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่แปด ส่งเด็กนั้น เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่เป็นผู้สอบได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่หกตามหลักสูตรจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อายุย่างเข้าปีที่แปด ได้เข้าเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า จึงออกจากสถานศึกษา เหตุที่ออก เนื่องจากอายุเกินเขตบังคับเรียน ดังนั้น ตามหลักฐานการจบการศึกษาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงควรมีพินความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีพินความรู้สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ เพราะมีความรู้ความสามารถ ในการประกอบอาชีพ เป็นผู้นำครอบครัวที่ดี เสียสละเพื่อส่วนรวม อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ และได้รับความไว้วางใจจากราชฎาเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านถึง ๒ ครั้ง แต่เมื่อ ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือร้องคัดค้านผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านหมายเลข ๑ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และได้ไป ยื่นร้องคัดค้านต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตรวจสอบวุฒิการศึกษาของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือไปถึงศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอหัวไทร (กศน.) เพื่อสอบถามรายละเอียดกรณีดังกล่าว ซึ่งได้รับแจ้งว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่หกตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับปัจจุบัน) โดยที่ตามแผนการศึกษาแห่งชาติไม่ได้ระบุว่าระดับใด เป็นการศึกษภาคบังคับ (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย) ตามหนังสือ กศน. อำเภอหัวไทร ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้เรียกผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มาสอบปากคำอีกครั้ง โดยให้ถ้อยคำว่าได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่โรงเรียนหัวลำภู ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๘ และออกจากโรงเรียนวัดหัวลำภู เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ สาเหตุที่ออกเนื่องจากอายุเกินเขตบังคับเรียน โดยสอบไล่

/ได้ชั้น...

ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่สี่เท่านั้น ซึ่งตรงกับรายละเอียดในใบสุทธิโรงเรียนวัดหัวลำภู ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (เด็กชายสนใจ เกิดเกลี้ยง) กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้เข้าเรียนต่อที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอหัวไทร (กศน.) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอหัวไทร จนจบหลักสูตรประถมศึกษาเทียบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่หก ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ และได้นำหลักฐานการศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอหัวไทร มาสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ทำหนังสือ เพื่อหารือไปยังจังหวัดนครศรีธรรมราชในกรณีดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แจ้งให้ทราบ ว่า การศึกษาภาคบังคับของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑ คือ ต้องมีพื้นความรู้การศึกษาภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่หก และตามข้อเท็จจริงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้ศึกษาต่อจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่หกเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นเวลาที่พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ใช้บังคับอยู่ โดยใช้บังคับให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้า ปีที่สิบหก ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในขณะนั้นมีอายุ ๓๑ ปี ย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของ กฎหมายฉบับนั้นแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ในการเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เกิดเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง ที่โรงเรียนวัดหัวลำภู ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๘ และออกจากโรงเรียน ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ โดยสอบไล่ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีพื้นความรู้ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับที่กำหนดให้ต้องเป็นผู้สอบได้ชั้นประถมศึกษา ปีที่หกตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่ใช้บังคับในขณะนั้น แม้อต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะเข้าได้เรียนต่อที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหัวไทร และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่หก เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ แล้วก็ตาม แต่ในขณะนั้นพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้ถูกยกเลิก โดยพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้ว และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ

/การศึกษา...

การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติว่า ให้ต้องจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม จึงจะถือว่าจบการศึกษาภาคบังคับ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่หก จึงไม่อาจอ้างได้ว่าจบการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ กรณีจึงเห็นได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ หรือมีพื้นความรู้ในระดับการศึกษาภาคบังคับตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อท้องที่ที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ปรากฏว่าเป็นท้องที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ยกเว้นหรือผ่อนผันให้เป็นท้องที่ที่ไม่อาจเลือกผู้ที่มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่มีคุณสมบัติในการเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่หกเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ เป็นช่วงเวลาที่พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ใช้บังคับ โดยกำหนดให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก ซึ่งขณะนั้นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอายุ ๓๑ ปี จึงไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายดังกล่าว นั้น เห็นว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอายุ ๓๑ ปี จึงไม่ใช่เด็ก และไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องเข้าเรียนในสถานศึกษาตามมาตรา ๔ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่มิได้หมายความว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จบการศึกษาหรือมีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กล่าวอ้าง ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามคำสั่ง อำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้นำรูปนายสมใจ ปานจีน มาขึ้นป้ายในการหาเสียงว่าจะตั้งให้นายสมใจเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ทั้งที่นายสมใจไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเพราะเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านยังไม่ครบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดเป็นการหลอกลวงชาวบ้านเพื่อให้ได้คะแนนเสียง ทำให้การเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม นั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๓ ร้องคัดค้านการเลือกผู้ใหญ่บ้านต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

/ตามข้อ ๘๘...

ตามข้อ ๘๘ วรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ในระหว่างที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่องดังกล่าวอยู่นั้น ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ขอยุติเรื่องและไม่ตั้งใจจะเอาความอีกต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงมีคำสั่งยุติเรื่อง และไม่ได้จัดทำรายงานผลการสอบสวนเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อวินิจฉัยชี้ขาดตามข้อ ๘๘ วรรคสองดังกล่าว และตามข้อ ๙๐ ของระเบียบเดียวกัน จึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดียังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะให้ครบถ้วนก่อนฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่สิทธิฟ้องคดีในส่วนนี้ต่อศาลปกครอง

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านให้แก่ผู้ฟ้องคดี และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และขอให้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราชใหม่ นั้น เห็นว่า ในขั้นตอนของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ยื่นคัดค้านคุณสมบัติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต่อคณะกรรมการตรวจสอบตามข้อ ๓๕ วรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกทั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ประกาศรายชื่อผู้สมัครซึ่งมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามแบบ ผฎ. ๖ จำนวน ๒ คน คือ ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และประกาศดังกล่าวยังไม่ถูกเพิกถอน กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่าการเลือกผู้ใหญ่บ้านครั้งพิพาทมีผู้สมัครคนเดียว หรือมีผู้สมัครหลายคนแต่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเพียงคนเดียวตามข้อ ๓๘ ของระเบียบดังกล่าว ตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง และคดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งแต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และความชอบด้วยกฎหมายของหนังสือสำคัญที่ออกให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจะต้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่ง และหนังสือสำคัญที่อ้างว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ดังนั้น ศาลจึงไม่มีอำนาจกำหนดคำสั่งบังคับตามคำขอท้ายฟ้องในส่วนนี้ให้ได้ ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องนายวุฒิชัย เกิดเกลี้ยง เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นั้น นายวุฒิชัยมิใช่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

/ที่ได้กระทำ...

ที่ได้กระทำหรืองดเว้นกระทำทางปกครอง อันก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหาย แก่ผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงไม่เป็นผู้มีสิทธิฟ้องนายวุฒิชัยเป็นผู้ถูกฟ้องคดีนี้ได้

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาเพิกถอนคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ ที่แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ อันเป็นวันที่คำสั่งมีผล และเพิกถอนหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้าน ที่ออกให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกหนังสือสำคัญดังกล่าว คำขออื่น ให้ยก

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามอุทธรณ์ในทำนองเดียวกันว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งเป็น ผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหมายเลข ๑ เกิดเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ ณ บ้านเลขที่ ๑๘๐/๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เข้าเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง ที่โรงเรียนวัดหัวลำภู ตำบลหัวไทร เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๘ และออกจากโรงเรียนดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ ขณะที่กำลังเรียนอยู่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ห้ายังไม่เป็นผู้สอบได้ชั้นศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติ การประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕ สาเหตุที่ออกเนื่องจากอายุเกินเขตบังคับเรียน ซึ่งก่อนออกจากสถานศึกษา สอบไล่ได้ชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ สมัยนั้นโรงเรียนวัดลำภูน่าจะมีการเรียนการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่หกเป็นการศึกษาภาคบังคับ เนื่องจากรายละเอียด ในใบสุทธิโรงเรียนวัดหัวลำภู เล่มที่ ๖๘๓๔ เลขที่ จ. ๖๘๓๓๕๓ ระบุว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (เด็กชายสนใจ เกิดเกลี้ยง) กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า โดยที่พระราชบัญญัติ การประถมศึกษา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้น ดังนั้น การศึกษาภาคบังคับของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงย่อมต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติ การประถมศึกษา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑ คือ ต้องมีพื้นฐานความรู้การศึกษาภาคบังคับ ชั้นประถมศึกษาปีที่หก การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จบการศึกษาเทียบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่หก ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ แม้เป็น ระยะเวลาภายหลังที่พระราชบัญญัติการศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๖ กำหนดไว้ก็ตาม ก็หาทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีพื้นฐานความรู้การศึกษาดังกล่าวไม่ ส่วนที่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่มีพื้นฐานความรู้การศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติ การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น เห็นว่า ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ

/พ.ศ. ๒๕๕๕...

พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้การศึกษาภาคบังคับเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓) โดยให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก หากมีผลทำให้การศึกษาภาคบังคับของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต้องเลื่อนขึ้นเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ด้วยไม่ เนื่องจากเมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอายุประมาณ ๓๑ ปี อันเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑๖ ปี พื้นความรู้การศึกษาภาคบังคับของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด ประกอบกับ กฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษามีจุดมุ่งหมายต้องการให้บังคับกับเด็กที่เกิด จะต้องเรียนเมื่ออายุเท่าใด และต้องถูกบังคับว่าจะต้องอยู่ในชั้นเรียนจนกว่าจะเรียนจบชั้น สูงสุดชั้นใด และจะพ้นเกณฑ์การบังคับเมื่ออายุเท่าใด ดังนั้น เด็กทุกคนจะพ้นจากเกณฑ์ การบังคับเรื่องการศึกษาจะมีได้สองกรณี คือ ตามเกณฑ์พื้นความรู้ตามที่กฎหมายกำหนด หรือมีอายุเกินเกณฑ์การบังคับซึ่งกรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เกิดเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ จะต้องอยู่ภายใต้เกณฑ์บังคับเรื่องพื้นความรู้เพียงใด นั้น หากต้องการให้ครอบคลุม ทั้งเกณฑ์บังคับเรื่องพื้นความรู้ และเกณฑ์บังคับเรื่องอายุ จึงจำเป็นต้องนำเอากฎหมาย ว่าด้วยการประถมศึกษา จำนวน ๓ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชบัญญัติ ประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ มาประกอบการพิจารณา เพราะกฎหมายว่าด้วยการประถมศึกษา ทั้ง ๓ ฉบับ ดังกล่าวมีผลใช้บังคับคาบเกี่ยวในช่วงที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอายุตั้งแต่วัยเข้าปีที่แปดถึงสิบห้าปี ดังนั้น การพิจารณาว่าผู้ใดจะต้องจบการศึกษาภาคบังคับเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับวัน เดือน ปี ที่ผู้ใดนั้นเกิดเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาจนถึงปัจจุบัน เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบตามคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๕ ส่วนที่ ๑ ข้อ ๓๕ วรรคสอง ซึ่งอำเภอหัวไทรได้ปิดประกาศรายชื่อ ผู้ยื่นใบสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน (ผญ.๔) เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๓ ปรากฏว่า ไม่มีผู้ใดร้องขอคัดค้านต่อคณะกรรมการตรวจสอบภายในกำหนดห้าวันแต่อย่างใด นายอำเภอหัวไทรจึงได้ดำเนินการการประกาศรายชื่อผู้สมัครตามแบบ ผญ.๖ ตามที่

/คณะกรรมการ...

คณะกรรมการตรวจสอบรายงานผล ดังนั้น การตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยชอบแล้ว

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น โดยให้คำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ และหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านที่แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ชอบด้วยกฎหมายตั้งแต่ต้น

ผู้ฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีเห็นพ้องกับศาลปกครองชั้นต้นที่วินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ หรือมีพื้นความรู้ในระดับการศึกษาภาคบังคับตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ ที่แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ อันเป็นวันที่คำสั่งมีผล และเพิกถอนหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ออกให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกหนังสือสำคัญดังกล่าว นั้น ไม่ถูกต้องเพราะเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติในการเป็นผู้ใหญ่บ้านมาตั้งแต่วันที่รับสมัครกรณีจึงต้องพิพากษาเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน และหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวโดยให้มีผลย้อนหลังไปจนถึงวันที่มีการรับสมัครเลือกตั้งและตรวจสอบคุณสมบัติ ทั้งนี้ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ กรณีจึงเหลือผู้สมัครที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเพียงคนเดียว คือ ผู้ฟ้องคดีตามข้อ ๓๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑

ขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น โดยให้เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน และหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวมีผลย้อนหลังไปจนถึงวันที่มีการรับสมัครเลือกตั้งและตรวจสอบคุณสมบัติ และให้มีการแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

/ศาลปกครองสูงสุด...

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดีโดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของ
ตุลาการเจ้าของสำนวนและคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕
ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘
จะครบวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี ในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้มี
ประกาศอำเภอหัวไทร เรื่อง การเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร
จังหวัดนครศรีธรรมราช ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ กำหนดให้วันที่ ๒๔ ถึงวันที่ ๒๖ สิงหาคม
๒๕๕๓ เป็นวันรับสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน และกำหนดให้วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓
เป็นวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๕๕/๒๕๕๓
ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัคร
รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ปรากฏว่ามีผู้มาสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ๒ คน ได้แก่
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้หมายเลขประจำตัวผู้สมัครหมายเลข ๑ และผู้ฟ้องคดีได้หมายเลข ๒
คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ตรวจสอบคุณสมบัติ
ของผู้สมัครทั้งสองแล้ว เห็นว่ามีคุณสมบัติครบถ้วน และรายงานผลการตรวจสอบให้
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ประกาศอำเภอหัวไทร เรื่อง ประกาศรายชื่อ
ผู้ยื่นใบสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๓ (แบบ ผ.ญ.๔)
ของผู้สมัครทั้งสองคน โดยได้ระบุในประกาศว่า หากผู้ใดเห็นว่าผู้ยื่นสมัครรับเลือก
ผู้ใหญ่บ้านรายใดเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ให้ยื่นคำคัดค้าน
ต่อคณะกรรมการตรวจสอบภายในห้าวันนับแต่วันปิดประกาศดังกล่าว เมื่อครบกำหนดแล้ว
ไม่มีผู้ใดยื่นคำคัดค้าน ต่อมา ในการเลือกผู้ใหญ่บ้านเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓
ผลปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ผู้สมัครหมายเลข ๑ ได้คะแนนสูงสุด เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็น
ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้มีคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕
กันยายน ๒๕๕๓ แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓
เป็นต้นไป ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามหนังสือลงวันที่ ๒๐
กันยายน ๒๕๕๓ คัดค้านการเลือกผู้ใหญ่บ้านว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ นารูปภาพของนายสมใจ
ปานจีน ขึ้นป้ายว่าจะแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทั้งที่นายสมใจเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ

/เกี่ยวกับ...

เกี่ยวกับภูมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่ เป็นการกระทำเพื่อหวังผลทางคะแนนเสียงซึ่งไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ขอให้การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นโมฆะ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงทั้งสองฝ่ายแล้ว ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้สำคัญผิดในข้อกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงขอยุติเรื่อง ไม่ตั้งใจเอาความจริงได้ทำบันทึกการยุติเรื่องดังกล่าวตามหนังสือลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อีกว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติของการเป็นผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากไม่จบการศึกษาภาคบังคับ แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาคุณสมบัติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อีกครั้ง จากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามในการเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาเพิกถอนคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ ที่แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ อันเป็นวันที่คำสั่งมีผล และเพิกถอนหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ออกให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกหนังสือสำคัญดังกล่าว คำขออื่น ให้ยก ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่เห็นพ้องด้วย จึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นการกระทำทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยมีปัญหาต้องพิจารณาก่อนว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

/(ฉบับที่ ๑๐)...

(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ ... (๑๔) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้มีพื้นความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นหรือผ่อนผันได้ ... พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปด ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่เป็นผู้มีความรู้สอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษา ตอนต้นตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ... พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๓ (๓) บัญญัติว่า ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๖ บัญญัติว่า ให้ผู้ปกครองของเด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่แปด ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่เป็นผู้สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่หก ... พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓ บัญญัติว่า ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๔ บัญญัติว่า ในพระราชบัญญัตินี้ “การศึกษาภาคบังคับ” หมายความว่า การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาชั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายข้างต้นแล้วเห็นว่า เดิมประเทศไทยได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยประถมศึกษาซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขหลายฉบับ ในเวลาต่อมาได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการการศึกษาระบบของสถานศึกษา และได้มีการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยประถมศึกษา และประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับแทน โดยมีเจตนารมณ์ในการวางแผนการศึกษาของชาติ โดยในส่วนของการศึกษาภาคบังคับ ได้มุ่งไปที่การศึกษาชั้นพื้นฐานในลักษณะของขั้นต่ำสุดหรืออย่างน้อยที่สุด โดยเริ่มต้นจากชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่สี่) และเปลี่ยนเป็นประถมศึกษาปีที่หก และเปลี่ยนเป็นชั้นปีที่เก้า

/(ชั้นมัธยมศึกษา...

(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นมา โดยที่การศึกษาภาคบังคับดังกล่าวถูกกำหนดโดยอายุและระยะเวลาที่ต้องศึกษาในสถานศึกษา ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดอายุของเด็กที่จะต้องเข้าโรงเรียน และอายุอย่างน้อยที่จะออกจากโรงเรียน ดังนั้น การศึกษาภาคบังคับของบุคคลแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับช่วงวัยและอายุของบุคคลนั้นว่าต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายฉบับใด เมื่อผ่านพ้นช่วงวัยอายุตามกฎหมายฉบับนั้นแล้ว แม้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อกำหนดการศึกษาภาคบังคับให้สูงยิ่งขึ้นไปอีก ก็มีได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายการศึกษาภาคบังคับที่แก้ไขใหม่นั้นอีก ดังเช่นผู้ที่มีคุณวุฒิประถมศึกษาปีที่หก ซึ่งพ้นจากการศึกษาภาคบังคับของผู้นั้นในช่วงวัยของตนตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในเวลานั้นแล้ว แต่ต่อมากฎหมายจะขยายคุณวุฒิขึ้นไปถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ผู้นั้นก็มิได้ถูกบังคับให้ต้องเข้าโรงเรียนเพิ่มเติมจนสำเร็จวุฒิดังกล่าวแต่อย่างใด เพราะกฎหมายที่แก้ไขใหม่ย่อมมีผลเฉพาะแก่บุคคลที่ยังอยู่ในช่วงวัยอายุที่ต้องถูกบังคับตามกฎหมายใหม่เท่านั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เกิดเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่โรงเรียนวัดหัวลำภู ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะมีอายุย่างเข้าปีที่ ๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงอยู่ภายใต้บังคับตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่จะต้องเข้าโรงเรียนประถมศึกษาจนมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า จึงจะออกจากโรงเรียนได้ เว้นแต่จะสอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้นคือชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ แต่ปรากฏว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะอายุย่างเข้าปีที่สิบห้าในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยในมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน บัญญัติว่า ให้ผู้ปกครองของเด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่แปด ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจนกว่าจะมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่เป็นผู้สอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่หก ... ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงต้องสำเร็จการศึกษาภาคบังคับในชั้นประถมศึกษาปีที่หก มิใช่ประถมศึกษาปีที่สี่ตามกฎหมายเดิม ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ออกจากโรงเรียนดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน

๒๕๒๖ ซึ่งในเวลานั้นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อายุย่างเข้าปีที่สิบห้าแล้ว และกำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า โดยสอบไล่ได้เพียงชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงยังไม่สำเร็จประถมศึกษาปีที่หก แต่ก็สามารถออกจากโรงเรียนได้เพราะได้เข้าศึกษาในโรงเรียนจนครบอายุตามเกณฑ์ที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดแล้ว จากนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มาศึกษาต่อในระบบการศึกษาออกโรงเรียน จนสำเร็จประถมศึกษาปีที่หก ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงถือว่ามีพื้นฐานความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่ใช้บังคับอยู่ในช่วงวัยอายุของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่ต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายในขณะนั้นแล้ว แม้ในเวลาต่อมาจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมาตรา ๑๗ บัญญัติให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งมาตรา ๓ ได้บัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๔ บัญญัติให้ "การศึกษาภาคบังคับ" หมายความว่า การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เป็นผลให้ในช่วงเวลาดังกล่าวพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ ไม่มีผลบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้เฉพาะกับบุคคลที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหก ในช่วงเวลาดังแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นต้นมาเท่านั้นที่จะต้องสำเร็จการศึกษาภาคบังคับในชั้นปีที่เก้า (มัธยมศึกษาปีที่สาม) เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิใช่บุคคลที่มีช่วงอายุอันอยู่ในบังคับของกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว จึงต้องถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ สำเร็จการศึกษาภาคบังคับในช่วงวัยของอายุตนแล้ว

เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ สำเร็จการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีพื้นฐานความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ และเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งอำเภอหัวไทร ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ออกหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้าน ลงวันที่ ๒๒

/กันยายน...

กันยายน ๒๕๕๓ ให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามฟังขึ้น

การที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งอำเภอบัวใหญ่ที่ ๒๘๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ ที่แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลทรายขาว อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ อันเป็นวันที่คำสั่งมีผล และเพิกถอนหนังสือสำคัญการเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ออกให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกหนังสือสำคัญดังกล่าว คำขออื่น ให้ยก นั้น ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วย

พิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นยกฟ้อง

นายนพดล เสงเจริญ
ตุลาการหัวหน้าแผนกคดีสิ่งแวดล้อม
ในศาลปกครองสูงสุด

Jwal

ตุลาการเจ้าของสำนวนและ
ตุลาการหัวหน้าคณะ

นายสมรรถชัย วิชาลาภรณ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายประวิตร บุญเทียม
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสมชาย เอ็มโอช
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสมชัย วัฒนการุณ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

สมชาย เอ็มโอช

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายกิตตินัย ธรรมรัช

